

Politička disidencija u *koga je briga* vremenima

Priča o Nilsu Haritu

Autor originala na engleskom: Vladan Čukvas

Sa engleskog preveo Vladan Čukvas

Slavoj Žižek napisao je jednom prilikom knjigu pod naslovom „Živjeti u posljednjim vremenima“. Iako naslov ovog eseja odjekuje nekim od stvari koje je Žižek prepoznao kao posljednja vremena, esej nije o Žižeku niti o bilo kojoj od njegovih knjiga. Želim da pišem o političkoj disidenciji i o slučaju Nilsa Harita, koji ovom prilikom ima ilustrativnu svrhu. *Koga je briga* vrijeme čini kulisu u kojoj se dešava slučaj njegove političke disidencije. Za tu kulisu bi se moglo reći da predstavlja dio našeg primicanja kraju i o tome bi trebalo reći nekoliko riječi.

Politička disidencija

Uprkos standardnim definicijama pojma disidencije, liste disidenata koje nude razni izvori sugerišu da je sam pojam dovoljno elastičan da obuhvati različite oblike disidencije kao i razne sudbine koje su zatekle mnoge disidente. Jedna zajednička stvar za sve te disidentske oblike, kao i za same disidente, je da su stanovišta koja oni brane ne samo u suprotnosti sa onim koje zastupaju vlasti, već se ona, a to su mahom političke ideje, od strane vlasti smatraju opasnim i potencijalno destruktivnim. Međutim, u posljednje tri decenije, u vremenu označenom od strane mnogih kao post-ideološko ili čak post-političko, tipičan disident postao je insajder, čovjek zatvorenog kruga koji otvoreno govori o državnim tajnama. Ti ljudi su postali pozanti kao *zviždači*¹. Tipičan zviždač je bivši vladin namještenik, koji ima pristup povjerljivim dokumentima i koji u jednom trenutku odluči da napusti posao za koji smatra da je moralno neodrživ i koji se uz to ne plaši da objelodani vladine prljave tajne. Edvard Snouden je vjerovatno najpoznatiji zviždač danas i njegov prebjeg nije bila stvar špijunaže već ličnih i moralnih uvjerenja.

¹ Zviždač je doslovan prevod engleske imenice *whistleblower*, koje je nastala od idioma dunuti u zviždaljku (blow the whistle), što na engleskom znači razotkriti ili objelodaniti povjerljive stvari. U nedostatku adekvatne srpske riječi, *zviždač* se čini kao dobar izbor, jer i potkazivač ili konfident sadrže dodatna značenja koja se ne poklapaju sa upotrebom te riječi u savremenom engleskom. Zviždač u pištaljku mi zvuči previše doslovno, a razotkrivač ili objelodanjivač je možda i najbolji opcija. Ipak zadržaću riječ zviždač ndajući se da će se ona jednog dana odomaćiti u srpskom jeziku i poprimiti precizno značenje.

Premda su angažovani u raznim oblicima političkog aktivizma, zviždači su rijetko ideolozi starog kova. Oni ne traže korijenite političke promjene, već povraćaj državnih institucija u ono prvobitno stanje, kako su bile zamišljene. Oni u najmanju ruku zahtijevaju kraj zloupotrebe institucija i njihov aktivizam, u svakom slučaju, ima za cilj promovisanje transparentnosti u radu vlasti. Ipak, njihov ograničeni politički program se ne tretira kao stvarna politička opozicija, te su zbog toga najčešće smatrani izdajicima i kriminalcima, što svakako odgovara onima na vlasti.

Neki klasični disidenti poput Noama Čomskog su otvoreni kritičari politike (američke) vlade kao i iskrivljenog i selektivnog pisanja istorije od strane politički korektnih akademika. Uz to oni često zastupaju određene političke ideje. Međutim, slučaj Noama Čomskog je poučan u jednom važnom smislu. Uprkos njegovoj političkoj aktivnosti, po kojoj je poznatiji nego po svom doprinosu lingvistici, Noam Čomski za razliku od disidentata poput Složenjicina i Đilasa nije lično snosio nikakve posljedice. Naprotiv, imao je veoma uspješnu akademsku karijeru i neki bi insistirali na njegovoj diskvalifikaciji kao disidenta samo po tom osnovu. Međutim, sama dilema da li da se uračuna u pravog disidenta otkriva koliko je establišment bio uspješan u borbi protiv političke disidencije tako što joj je priznavao zasluge na osnovu vlastitih vrijednosti, ali istovremeno odbacivao njene političke ideje kao lične, utopističke i bazirane na predrasudama. Alternativna stanovišta su redovno utopljena u nekostruktivnim, zbunjujućim i besciljnim političkim pseudo debatama. Na taj način ona postaju marginalizovana i služe čisto kao ukras samom vladajućem poretku. Ovo je standardna taktika medija za ućutkivanje protivnika tako što ga pušta da govori u sred bučne gomile. Dakle, jedan dio disidentata je kriminalizovan i progonjen na klasičan način, dok je drugi dio ućutkan na vrlo sofisticiran način.

Pitanje koje se prirodno nameće je čemu sve to? Činjenica je da već neko vrijeme živimo u vremenu ogromnog informacionog toka (informaciona poplava je možda bolja riječ) i sve te informacije su namjenjene nekoj publici. Kontrola informacija i njenog toka znači kontrolu publike. Što je još bitnije, kontrola publike je kontrola onoga što publika vjeruje i misli, a to je ono što u krajnoj instanci konstituiše socijalnu stvarnost.

Vjerovatno najgenijalniji dio te borbe za um ljudi nije kontrolisanje onoga što se ne da kontrolisati, naime informacionog toka. Probiranje "dobrih" i suzbijanje "loših" informacija je naporna i skupa strategija sa ograničenim uspjehom. S pojavom interneta to je brzo postalo jasno. Internet je odista bio pravi partibrejker za krugove sa privilegovanim pristupom medijima. Ali vjerovatno je sam internet ukazao na moguće rješenje. Bez obzira da li je bio namijenjen za tu svrhu ili ne, kao mnogo efikasniji metod ispostavilo se

plavljenje publike sa još više informacija s ciljem da se odvuče pažnja. U plavljenju informacija je zapakovana zajedno sa raznim oblicima zabave – rijaliti šou, filmovi, sport, tv-razonoda, talenti itd. – koji ne samo da okružuju informacioni sadržaj već ga i prenose. U tom procesu bilo kakav oblik informacije (bilo da se radi o političkim idejama ili o bilo čemu drugom) brzo nestaje iz vidokruga. Dakle, bombardujuću publiku pretjeranim sadržajem (vizuelni podražaji raznih oblika) postiže se efekat njenog obmanjivanja i zbunjivanja. Ovaj metod se zasniva ne veoma jednostavnom saznanju da je lako izgubiti se u džungli. Krajnji cilj ovakve strategije je depolitizacija javne sfere, što je Karl Šmit često naglašavao u svojoj kritici liberalizma. Jednom depolitizovana publika više nije u stanju da primi ni alternativnu političku poruku.

Dugoročni efekat ove strategije je međutim zatupljenje publike. Ne radi se samo o tome da su ljudi navedni da vjeruju ovo ili ono, već ljudima postaje svejedno šta oni sami vjeruju ili šta drugi ljudi vjeruju. Sadržaj informacije je potisnut u drugi plan, dok je tok novih zvučnih i vizuelnih podražaja postao glavno jelo. Dinamika priliva i brzina informacionog toka zapanjili su ili bolje rečeno ošamutili publiku, koja počinje da reaguje na sam tok radije nego na informacioni sadržaj kojim biva hranjena. Ukratko rečeno, opsesija kvantitetom (intezitetom) podražaja radije nego njegovim kvalitetom stvorila je ovisnost o neprestanom prilivu novih podražaja. Trijumfalni trenutak ove u suštini ideološke borbe bio je jednoglasno a ipak nesvjesno pjevanje *koga je briga* od strane masa. To je potpuni poraz humanizma koji se primiće svom kraju.

Koga je briga vremena

Glavni razlog za ovakav opis današnjeg vremena je raširen osjećaj rezigniranosti, ravnodušnosti i bezosjećajnosti. Ovo defetističko stanje duha je u jednakoj mjeri simptom posljednjih vremena kao i bilo koji apokaliptični prizor koji ljudi prepoznaju danas. Povremeno ovo stanje doseže patološke dubine pa čak ni prijetnja smakom svijeta nije dovoljno jaka da bi mogla razbuditi prosječnog zapadnjaka. Zaista, već se počinjemo dosađivati slušajući neprestano o prelomnim tačkama predstojeće ekološke katastrofe. Uskoro bismo mogli početi priželjkivati tu katastrofu samo da bismo dobili nadražaj i uzbuđenje, čisto da se nešto desi.

Ono što brine nije to što je vrijeme čuda prošlo, već to što su Agambenovi muslimani na neki nevin i naizgled bezopasan način među nama, poput kradljivaca tijela. Uskoro bismo mogli da obolimo od kolektivne depresije, a niko ne bi bio u stanju da to primijeti. Eufemistički parafrazirano, radi se o blaziranosti koja je najrasprostranjeniji simptom postmodernizma. Tipičan postmoderni lik je uveo duh koji pati od prijevremene zrelosti, što je ozbiljno stanje kada čovjek ne zna šta da čini od života nakon osamnaeste. Najčešći lijek danas za ovo stanje je produžavanje mladenaštva - repriziranje posljednje, osamnaeste godine *ad infinitum*. Kada ovaj lijek omane užasi života postaju jasno vidljivi.

Ipak, pomalo paradoksalno, kada je pomiješana sa raznim tehnikama odvlačenja pažnje, rezignacija uzrokuje duboko usađen strah da će vrijeme stati čim prestanemo dobijati potrebnu dozu nadražaja, hoću reći ometanja. Taj strah je strah narkomana da neće dobiti svoj šut.

Ova varka održavajna ljudi u stanju pasivnosti je veoma pogubna. Današnji narkomani ne samo da su zahtjevniji i skloni izvoljevanju, već se pomalo paradoksalno zadovoljavaju bilo čime samo da to ne traje predugo i da se ne ponavlja na istovjetan način. Milioni širom Evrope ne dišu kad se dva španska giganta sretnu na zelenoj travnatoj površini po ko zna koji put, ali dokle god nije u pitanju repriza prošlogodišnjeg meča, niko se ne buni. (Kao da bi neko i primijetio kada bi bila repriza). Pogubnost te varke je u izbirljivosti čovjeka koji ujedno ima nedovoljno razvijen ukus. Takođe i u tome što su ljudi zahtjevni, a istovremeno previše popustljivi. Postoji nešto iracionalno i kapriciozno u potrebama i porivima postmodernog čovjeka, a istovremeno postoji nešto komično predvidljivo u njima. Postmoderni čovjek se ponaša kao tupavi pljačkaš banke koji prolazi kroz sve teškoće pljačkanja da bi ukrao samo jednu novčanicu od stotinu dolara. (Na neki način meni je jasno da su *oni* znali da će uzeti samo jednu novčanicu, ali zanimalo ih je dokle je spreman ići da je uzme). Ovaj nedostatak ukusa je poguban za svako istinsko djelanje, za svaku vrstu angažovanosti i ljudske veličine. To se neminovno dešava kada fantazija i kreativnost služe nekoj sasvim praktičnoj svrsi, ponekad nekoj sasvim prostačkoj svrsi. To je ponor morala.

U ovakvom stanju uma, stanju konstantne rasplinjenosti i nedostatka fokusa, čujemo sve češće frazu "koga je briga". Danas, u eri informacija ovaj slogan je propraćen sa "da, da, već smo to vidjeli, vidjeli smo sve". Šou se mora nastaviti i neki trezveni duhovi su u pravu kada današnje generacije porede sa Rimljanima u godinama pred pad Rimskog carstva. I mi živimo u koliseumima pateći od histerije koja okružuje događaj. "Koga je briga" ne predstavlja samo moderan prevod "hljeba i igara" već obuhvata i dublji smisao

poruke o preoblikovanju ljudskih moralnih intuicija kako bi se kriminal, ubistvo i nasilje prihvatili kao nužnosti života. Spektakl obavlja religioznu funkciju spasenja ili barem odgađa nepodnošljivu tišinu unutrašnje praznine. Kratki prekid između činova da se kupi hotdog je najduže što možemo izdržati bez njega. Zar odista ne postoji ništa vrijedno zaustavljanja, pomnijeg promatranja, ništa sveto osim šoua i igara koje se odvijaju sve većom brzinom. Pitanje poput ovog je danas postalo retoričko pitanje. *I to je kraj, prijatelju lijepi.*

Ipak, posljednja vremena nisu ono o čemu želim da pišem, ona su samo kulisa. Događaj o kojem želim da pišem je jedno suđenje koje se održalo u Kopenhagenu 12 marta 2015 godine. Blisko je povezano sa događajima jedanaestog septembra a glavni lik je Nils Harit. U onome što slijedi pokušaću da prepričam događaj onako kako sam ga ja vidio.

Slučaj Nilsa Harita

Teško je reći gdje neki događaj počinje, a još je teže reći gdje prestaje. Neki događaji imaju moć nad dugim vremenskim periodima i mogu vladati generacijama koje ne pripadaju vremenu kada se događaj desio. Jedanaesti septembar je jedan takav događaj. Mene je zadesio sa zakašnjenjem, kao cunami izazvan nekim udaljenim zemljotresom od kojeg sam bio na sigurnom odstojanju. To me je navelo na pomisao da ljudske sudbine mogu biti uvezane u gordijev čvor zbog nekih udaljenih događaja. Pa ipak, ubijedeni da se u slobodnom svijetu sudbini može prkositi, većina ljudi kreće na put sa jakim osjećajem za pravac, vjerujući da to čine na svoju ruku. To ponekad prouzrokuje komične situacije kao kada čovjek putuje istim brodom na isto odredište kao i ostali putnici, a ipak, baš kao neki od njegovih saputnika, taji gdje ide. Danas se više ne čudim da smo završili na istom mjestu, već zašto sam zajedno sa drugima ćutao o tome.

Nils je bio na tom brodu. Navodno marginalizovana i tragična egzistencija, luda poput mene, mada ja ne vidim ništa tragično u društvenim marginama. One su jedino mjesto gdje mogu disati slobodno. Ali on nije tako mislio. On je bio u vrhu, zaslužio pristup jednom od danskih intelektualnih zamaka i osjećao se u njemu kao kod kuće. Jednog dana jedan novinar, koji je stalno kasnio na onaj brod i bio previše slijep da vidi ono što je svako sa malo mozga i hrabrosti trebalo da vidi, nazvao ga je ludom i tragičnom i marginalizovanom egzistencijom. Tog dana, kao što obično biva, slučaj je dobio novi

zaplet. Ta dvojica ljudi postali su sukobljene strane u sudskoj parnici u kojoj je svaki branio svoju stvar. Bespotrebno je reći da je mene više privuklo ono što sam smatrao plemenitijom stvari, jer se u njoj radilo o istini. Tačnije rečeno o istini o jedanaestom septembru.

Prošlo je već četrnaest godina od kada se zbio taj događaj. U Americi to je bio DOGAĐAJ, jedan od onih događaja koji istoriju razdvajaju na prije i poslije, i koji mnogi historičari smatraju da je zauvijek promijenio SAD. Mjereći po katastrofalnim posljedicama njegov trag izvan granica *zemlje slobodnih* je bio mnogo veći. Iskorišten je kao izgovor za pokretanje ratova protiv Iraka i Afganistana čiji se krvavi danak mjeri u stotinama hiljada ljudskih života.

U Americi je događaj pokrenuo reviziju većine sloboda i građanskih prava koja su mnogi amerikanci uživali decenijama. Pod uzvišenim imenom usvojen je Patriotski Ukaz, kojim je preko noći amrikancima oduzeto ono za šta su se očevi američke nacije borili prije više od dvjesto godina. U nizu zakona koji su proistekli iz Patriotskog ukaza uvedeno je *de facto* vanredno stanje. To je postignuto usvajanjem još jednog zakona sa patriotskim prizvukom (NDAA) koji je stanovnike Amerike lišio osnovnih ustavnih prava – *habeus corpus*. Među američkim saveznicima, od kojih je Danska oduvijek bila jedan od najlojalnijih, jedanaesti septembar je poslužio za redefinisavanje pitanja nacionalne bezbjednosti i spoljne politike. Poslužio je i kao probni kamen lojalnosti, koji je veliki brat sa druge strane Atlantika morao povremeno da upotrijebi kako bi umirio svoju paranoju. Ukratko, kao da je cijeli tok istorije dobio dodatni zaokret kada sut tri aviona udarili u tri zgrade jedanaestog spetembra 2001.

Sam događaj se brzo pretvorio u neku vrstu makabričnog rijaliti šoua. Ovaj put mnogi amerikanci jesu brinuli, barem za kratko. Ali nisu svi brinuli na isti način. Prisjećajući se pređašnjih događaja sličnih razmjera, pojedini amerikanci ostali su trezveni i nisu pali u zamku medijske pomame koja je nastupila neposredno nakon napada. Ostali su mirni i bili u stanju da vide ono očigledno, naime da službena verzija događaja (striktno govoreći postale je službena tek četiri godine kasnije) jednostavno nije imala smisla.

Od samog početka bilo je nešto odveć savršeno, a ipak previše nespretno u tom događaju što je učinilo da medijski stvorena priča o njemu zvuči vrlo nevjerojatno. Bezbjednosni aparat koji se sastojao od najbolje trenirane vojske na svijetu upotpunjen sa šesnaest tajnih službi i federalnom policijom uz opremu vrijednu stotine milijardi dolara suočio se sa 19 otimača naoružanih skalpelima i bezbjednosni apart je omanuo u velikom stilu. Šanse da se tako nešto desi bile su jednake trostrukom dobitku na lotu uz minimalnu uplatu. Ali to

je samo početak misterije. Dva nebodera (kule blizanci) napravljeni da izdrže udar aviona i požar srušili su se zbog udara aviona i požara. Ne samo da su se srušili, već su se tom prilikom pretvorili u prašinu. To još nije bio kraj misterije. Treća zgrada (zgrada 7 svjetskog trgovinskog centra) se takođe srušila mada nije bila pogođena avionom i imala je manje požare na tri od svojih 47 spratova. I ne samo da se srušila, već se urušila na način koji neodoljivo podsjeća na kontrolisano rušenje (miniranje). Da ova nevjerovatnu priča bude još bizarnija, treći avion (boing 757) kojim je pilotirao čovjek kojem po riječima njegovog instruktora letenja ni mala Ceesna se nije smijela povjeriti, izveo je nevjerovatno težak manevar iznad najbolje čuvanog vazdušnog prostora i udario u zgradu Pentagona ostavivši rupu tri puta manju od vlastite veličine. Sam avion se pretvorio u prah ne ostavivši nikakve tragove. Bio je tu i četvrti avion koji se srušio na pustom polju u Pensilvaniji nakon što putnici nisu uspjeli da preotmu avion od otmičara. Priča o četvrtom avionu mogla je postati istinska priča o američkom herojstvu da nije bilo nekoliko tehničkih detalja kao npr. mobilni telefoni koji su funkcionisali na velikim visinama. Sve to se desilo u vremenskom rasponu od sat i desetak minuta dok su američke vazduhoplovne snage izvodile velike vojne vježbe.

Ovo je samo dio volšebnih i doslovno nemogućih stvari koje su se desile tog dana prije četrnaest godina. Suvišno je i pominjati da je zvanična istraga pokrenuta četiri godine kasnije od strane komisije za 9/11 izostavila skoro sve to. Druga istraga koju je sproveo NIST² obavila je sramno loš posao. Ne samo da se ograničila do momenta kada su nastali uslovi za rušenje zgrada, već je uz to odbila da svoje nalaze učini javno dostupnim.

Dok je nacija bila u šoku i svijet sa zebnjom iščekivao reakciju američke vlade, mala grupa Amerikanca osjećala je potrebu da sprovede svoju istragu, stavljajući svoju stručnost u ime dobre stvari. Vremenom je njihov broj rastao i uskoro im je postalo jasno da nešto nije bilo u redu sa zvaničnom verzijom događaja. Počeli su govoriti o tome u javnosti, pisati knjige i uskoro se njihova riječ proširila preko Atlantika stigavši u kraljevinu Dansku. Zajedno sa njihovom rječju ogromna količina video materijala stavljena na Youtube-u postavljala je događaj u sasvim drugom svjetlu. To je bio trenutak kada se Nils ukrcao na brod na koji ću se i ja ukrcati nekoliko godina kasnije.

Nils Harit je naučnik, tada još zaposlen na kopenhaskom univerzitetu gdje je predavao hemiju. 2006 godine na predavanju Stivena Džonsa vidio je snimak kolapsa zgrade 7 za koju nije ni znao da se bila srušila. Snimak je apelovao na njegovu intelektualnu znatiželju i počeo se zanimati za alternativna objašnjenja. Štaviše, kako je sam pomenuo, ono što ga je

² National Institute of Standards and Technology (Državni Institut za Standarde i Tehnologiju)

najviše pogodilo bila je lakoća s kojom su danski državni mediji, baš kao i korporacijske medijske kuće, izbjegavali da pominju zgradu 7. Nils je bio naučnik i pored mnoštva dokaza koji su pobijali zvaničnu verziju jedanaestog septembra, bio je u stanju da ocijeni forenzički tip dokaza. To je i učinio kada se 2009 pridružio timu stručnjaka koji su analizirali uzorke prašine skupljene sa ruševina tornjeva blizanaca. Izvještaj ovog međunarodnog naučnog tima utvrdio je još jednom prisustvo nano-termita u prašini (tragovi željeznih mikrosfera pronađeni su u uzorcima) što je nedvosmisleno sugerisalo upravo ono što je bilo očigledno velikom broju eksperata za rušenje, kao i arhitektima i inženjerima, naime da su zgrade srušene uz pomoć eksploziva. Uprkos insistiranju da je izvještaj samo jedna fusnota u moru dokaza, Nils će vjerovatno biti zapamćen po njemu kao i po nepokolebljivosti i hrabrosti da brani ono što vjeruje da je ispravno.

Zabrinjavajuća stvar sa ovom vrstom eksploziva bilo je to što je jedino bio dostupan američkoj vojsci, što je automatski odbacilo mogućnost da su teroristi postavili eksplozive prije otmice aviona (takvu ideju niko nije ozbiljno razmatrao koliko je meni poznato).

Tako je pokret za istinu o jedanaestom septembru konačno dobio čvrst dokaz kojim potvrđuje svoje tvrdnje. Dobio je krunski dokaz. Međutim, kako je već pomenuto ranije zabrinjavajuće je bilo to što je sve ukazivalo da je američka vlada ili barem jedan njen dio bio umiješan u jedanaesti septembar. Potrebno je istaći da dokazai skupljeni do sada nisu bili dovoljni da se upre prstom na krivce niti da daju potporu teoriji o tome šta se tačno desilo. Mnogi skeptici su se shodno tome uzdržali od razvoja bilo kakve teorije. S druge strane, rastuća sumnja je bila dodatno podstaknuta odbijanjem Bušove i Obamine administracije da objavi 28 izostavljenih tajnih stranica zvaničnog izvještaja. Amerika još čeka na objavljivanje tih povjerljivih stranica.

Forenzički nalazi međutim nisu natjerali vlasti da promijene ili omekšaju svoj stav. Zašto i bi? Mnogi ljudi nemaju vremena da sumnjaju u zvaničnu verziju, dok se neki uzdržavaju od sumnjičenja iz straha. Nils Harit je pomenuo u jednom svom intervjuu da što se tiče akademije, 9/11 je bio tabu i svako pominjanje, makar i u pauzi za ručak, moglo je ugroziti karijeru. Mnogi pak ne bi ni mogli podnijeti istinu, što je samo po sebi bio dovoljan razlog da se ne petljaju. Za većinu je, međutim, primjena "koga je briga" funkcionisalo dovoljno dobro.

Ipak, neki ljudi pout Nilsa u Danskoj nastavili su da sumnjaju i to su činili glasno. Vlasti nisu smatrale da glasovi pout njegovog predstavljaju razlog za zabrinutost i ignorisali su ih. Kasnije su počeli blatiti i ismijavati razne pokrete za istinu o 9/11, koji su poprimali političke dimenzije mimo samog događaja. Tako je Nils postao luda. Soren Vilemos,

novinar *Vikendavis-a* obavio je svoj dio intelektualno plitkog ali politički korektnog pisanja i nazvao Nilsa ludom u novinskom članku koji je izazvao sudsku parnicu. Sam članak nije bio o Nilsu, ali je u njemu Nils, kao prototip suludog pseudo naučnika, zajedno sa čitavim pokretom za istinu o jedanaestom septembru stavljen rame uz rame sa kreacionistima i onima što poriču holokast. Premda je i ranije bio suočen sa sličnim optužbama od strane drugih novina, ovog puta Nils je odlučio da reaguje. Tužio je novine.

Prva runda pripala je novinama, ali Nils nije odustajao tako lako. Žalio se na odluku. Druga runda je bila zakazana u Istočnom Višem sudu. To je bio trenutak kad sam se ja ukrcao na onaj brod.

Suđenje

Nisam imao velika očekivanja od suđenja. Scena je bila postavljena jednog hladnog i sunčanog martovskog dana. U malu sudnicu jedva da je moglo stati onih 15-20 duša koje su došle da podrže Nilsa. Nils je djelovao pun samopouzdanja i odlučan. Čak se i slabašan trag arogancije mogao nazrijeti u njegovom držanju i njegovim pokretima. Nije pokazivao interesovanje za optuženog i njegovog advokata, kao da slučaj nije imao ništa sa njima. U jednom bitnom smislu i nije, i svi su to znali. Troje sudija su ušli u sudnicu i proces je počeo. Nils je zastupao sebe. Oduvijek sam imao lošu naviku da smatram kako ljudima koji se ineteresuju za fiziku, matematiku, egzaktne nauke uopšte nedostaje elokvencije. Nils je dokazao da sam bio u krivu nakon svega nekoliko minuta.

Pravno gledajući slučaj je bio tužba zbog klevete vrijedna tek 25000 kruna (oko 3500evra), ali novac nije bio Nilsov motiv. Svi u sudnici su to znali, uključujući i sudije. Nilsova namjera je bila da dokaže da nazvati ga ludom nije bilo bazirano na činjeničnoj osnovi i da samim tim predstavlja klevetu, koja se ne može braniti pozivajući se na slobodu govora. Da bi to postigao trebalo je argumentovati da su njegovi zaključci o jedanaestom septembru utemeljeni na zdravoj nauci i na činjeničnim dokazima. To je značilo da će cjelokupnom štabu, koji je tog dana predstavljao danski prvni sistem, biti predočeni neki od najjačih dokaza da je zvanična priča o 9/11 netačna. I ako Nils dobije proces sudije će morati reći da vrijeđanje osoba koje poriču zvaničnu verziju 9/11 predstavlja krivični prekršaj u Danskoj. To je bio mnogo veći ulog i sudije su bile vrlo svjesne toga. U pomalo

pesimističkom raspoloženju ja sam se plašio da su sudije bile nervozne zbog tog većeg uloga i de će biti veoma oprezne u donošenju presude, kakva god da bude.

Nils je dobio 45 minuta da predoči svoj slučaj. Prisutni u sudnici gledali su vido snimak kolapsa zgrade 7 prije nego je Nils započeo ispitivanje Vilemosa. Nakon štu su razjasnili neke jezičke nedoumice po pitanju šta je Vilemos rekao a šta mislio, Nils je pokušao da privoli Vilemosa da prizna nešto što se računa u osnove znanja iz fizike, naime da magnet privlači željezo. Pomjerajući jak magnet preko kesice sa prašinom uzetom sa mjesta rušenja svjetskog trgovinskog centra Nils je pokazao da prah sadrži željezo (željezne mikrosfere) što je vrlo karakteristično za uzorke prašine uzete sa ruševina STC. U prvom pokušaju optuženi je negirao da vidi išta, da bi u drugom klimno potvrdno, doduše neubjedljivo. Iskoristio je svoje pravo da ne vidi. Sudije su upozorile Nilsa da ne insistira previše na tom sitnom detalju i da ne bude grub prema optuženom.

Drugi svjedok je bio arhitekta Jan Ucon (Jan Utzon), koji je predstavljao "Arhitekta i Inženjeri za istinu o 911"³. On je bio ekspert svjedok i spremno je potvrdio da se neboder sa čeličnom konstrukcijom nikada nije srušio zbog požara i da se zgrada 7 mogla onako srušiti jedino ako su većina ili svi potporni stubovi ispod posljednjeg sprata uklonjeni, tako da nema ništa što bi usporilo ili zaustavilo pad, što jasno sugerise da je zgrada srušena kontrolisanom eksplozijom.

A onda je došao na red drugi (i posljednji) ekspert svjedok. To je bio Per Hedegord (Per Hedegård) profesor fizike na Nils Bor Insitutu, jednoj od najprestižnijih naučnih institucija u Danskoj. Šta god da je bio javno rekao prije suđenja (Nils je poricao da je znao kakvo će biti Perovo svjedočenje) od trenutka kad je ušao u sudnicu bio je riješen da neće reći ništa što bi ga moglo kompromitovati. Upravo to je i učinio. Nije rekao ništa. Njegovo opiranje bilo je očigledno od samog početka i govor tijela, koji je podjsećao na prelašenog zeca, nije slutio na dobro po pitanju Nilsovog slučaja. Pretpostavljam da je Nils to primijetio od momenta kad je Per sjeo u stolicu, ali je vjerovatno bio posljednji spreman da u to povjeruje. (Per zapravo nikda nije ni sjedio u stolici, već se nepresatno vrpeljio, krijući pogled od prisutnih. Stekao sam utisak da vjeruje da se njemu sudi). Njegova sposobnost da izbjegava odgovore na prilično jednostavna pitanja podsjetila me je na vještinu Muhameda Alija da izbjegava udarce. Zapanjujuće je kakvu predstavu čovjek može da izvede da bi spasao svoju karijeru, za koju čisto sumnjam da je ikada bila ozbiljno

³ Architects & Engineers for 911 truth (<http://www.ae911truth.org>)

ugrožena. U jednom trenutku Nils je pokušao (možda iz očajja) da ga pritjera u ćošak ne bi li odgovorio na jednostavno pitanje, kada je posljednji sprat počeo da se ruši brzinom nešto malo većom od brzine slobodnog pada, da li postoji višak energije i odakle taj višak dolazi. U svakodnevnom srpskom govoru pitanje je bilo da li je energija potrebna da se sruši zgrada brzinom slobodnog pada mogla doći samo od gornjeg sprata; to jest, da li se zgrada srušila od sopstvene težine. Čovjek-zec nije bio glup. Nikada ne bi odgovorio na to pitanje, pogotovo ne u sudnici. Kao karikatura Galileovog suđenja, možda bi promrmljao pravi odgovor sebi u bradu izlazeći iz sudnice, tako da niko ne čuje. Umjesto toga pričao je, mrmljao na trenutke, kako se energija kreće većom brzinom od čvrstih tijela i da se ništa pouzdano ne može reći na osnovu načina na koji se zgrada 7 srušila. Najednom su svi odgovori postali previše kompleksni i nerazumljivi za nestručnu publiku, za neposvećene. Ako je moj prvobitni osjećaj u vezi sudija bio ispravan, njima je Per bio kao bogom dat. Uočili su priliku, izgovor kojem mogu pribjeći a da tehnički gledano ne izgube moralnu bitku, ako bi neko posmislio da se takva bitka odvijala tog dana. Njima je bilo dozvoljeno, barem što se tiče same procedure, da se kriju iza Perove stručnosti, iza tih kompleksnosti, ali njemu je to u najboljem slučaju bio loš izgovor. Da nije bila tako patetična, scena bi izgledala vrlo komično, kao kada u crtaćima neki bucmasti lik pokušava da se sakrije iza drške za metlu. Tako to biva kada se građanska vrlina razvede od građanske dužnosti.

Kada sam se poslije prisjećao suđenja, pomislio sam šta bi bilo da je Galileo imao nekoga da svjedoči u njegovu korist, da ga podrži. Ta osoba bi u našem svijetu bila jednako velika kao i Galileo, ako ne i veća po pitanju moralne hrabrosti i akademskog integriteta koji je iskazala. Ta osoba pravog kova ispisala bi istoriju. Koliko prilika dobije čovjek u životu da dokaže moralno dostojanstvo, da nadmaši samog sebe? Ne baš mnogo onih koje stvarno nešto znače. Previše je tužno i neherojski kada takve šanse budu propuštene. Još je tužnije kada se to desi u sudnici, pa država postane saučesnik u zločinu kojem nije dopustila da postoji.

Nils nije odustajao i pokušao je još jednom da izvuče odgovor od Pera po pitanju viška energije, ali glavni sudija je priskočio u pomoć profesoru zecu i upozorio Nilsa da ne iznuđuje odgovore od svjedoka već da mu dopusti da sam odgovori na pitanje. A svjedok je odlučio da ne kaže ništa. Malo kasnije napustio je sudnicu prepunu zabrinutih pogleda ljudi koji su došli da podrže Nilsa. Nils je potom zaključio svoj slučaj – da li se kleveta bazira na nečemu činjeničnom i da li se Nilsovi vlastiti stavovi temelje na dobroj nauci i jasnim dokazima.

Advokat optuženog je mahom ćutao, ne dozvoljavajući da se razgovor o STC i 9/11 vodi više nego što je bilo nužno. U svom završnom govoru ukazao je na minimalni uslov koji je potreban da bi se neki stav nazvao teorijom u uobičajenom govoru. Prema ovom minimalističkom shvatanju Nils jeste imao nešto kao teoriju i iz ugla zvaničnog objašnjenja njegova teorija je zvučala suludo, kao teorija ludaka. Ja sam se uvijek pribojavao minimalizma i gajio nepovjerenje prema njemu, jer je po definiciji bio lišen sposobnosti da se primakne nečemu što naliči istini. Tužno je što je minimalizam funkcionisao odlično u sudnici. U svakom slučaju, ta mala jezička opaska bila je kamen temeljac slučaja njegovog klijenta. Temeljila se i na pretpostavci da dokle god imamo zvanično objašnjenje (da li se prema njemu odnosimo kritički ili ne je izlišno) ono će predstavljati činjeničnu bazu na osnovu koje se sudi o onima koji ne prihvataju zvanično objašnjenje. Prema ovom shvatanju, valjanost drugih teorija ne treba uzimati u obzir, već samo njihove zaključke.

Premda je predmet sudskog procesa bila kleveta, ono stvarno važno je bilo je da li će proces postati sudska rasprava o oficijelnoj verziji o jedanaestom septembru. Niko u pokretu za istinu o jedanaestom septembru nije sumnjao da je značaj suđenja u činjenici da će danska država, njen pravosudna ogranak, morati zauzeti pravni stav po pitanju stvari koja je postala politički veoma šakljiva ako ne i opasna. Bilo bi naivno previdjeti da je Nils u suštini pokušao da prokrijumčari svoje viđenje jedanaestog septembra u samo suđenje kako bi ga popularizovao. U saopštenju koje je dao nakon presude Višeg suda Nils je naglasio značaj činjenice da su neki od dokaza koji pobijaju zvanično objašnjenje 9/11 ušli u sudske anale jedne zemlje.

Ali bez obzira na Nilsova nadanja i na očekivanja članova pokreta za istinu o 9/11, suđenje ni u jednom trenutku nije bilo o tim davnim događajima. Zaista, pobijanje zvanične verzije događaja 9/11 je bila sasvim sporedna stvar. Sudije se nisu ustručavale da to naglase tokom postupka. Ono osnovno je bilo da proces bude valjano vođen. A i presudni argument u procesu, onaj na kojem se bazirala presuda, je na kraju pronađen unutar pravno-legalnog konceptualnog okvira. Sudije su uspjele da razluče stvari i da se usredsrede na uparivanje ljudskih postupaka sa paragrafima. To je jedan specifičan epistemološki zadatak u kojem se odlučuje kada neki čin potpada pod kriminalni kod, a da se tom prilikom ne ugrozi (kriminalizuje) sam kriminalni kod. Ovoga puta u pitanju je bilo tumačenje upotrebe riječi *luda* i *kleveta* u kontekstu Vilemosovog članka. Ovakve situacije uvijek ostavljaju dovoljno prostora za manevrisanje kako bi se došlo do zadovoljavajućeg rezultata. A krajnji rezultat je bio da uprkos povrijeđenim osjećanjima, u ovom slučaju nije bilo nikakvog prekršaja niti je počinjeno krivično djelo.

Suđenje je potvrdilo ono čega sam se plašio - da nas nije briga šta se desilo jedanaestog septembra. To ne pripada sferi našeg stručnog interesovanja, a ni sudnica nije mjesto gdje treba donijeti presudu po tom pitanju. Takve stvari pripadaju drugdje. Zapisana između linija je poruka da kad se jednom ustanovi zvanična priča, svi zvaničnici treba da je se pridržavaju. To je (ne)zvanična politika. Žalosno je da je upravo mantra svih zavjernika da moraju vjerovati jedan drugom. Ova vrsta povjerenja je doduše gora od povjerenja na kredit; to je vještački pobuđeno povjerenje gdje svi znaju svačije prljave tajne.

Nakon suđenja

Sudnica je mjesto gdje je neophodno strogo se pridržavati zakonskih procedura. Kao neka igra koja se igra zarad sebe same. Da budemo iskreni, ima nešto utješno u tome. Sudnica je mjesto gdje svako treba da uživa pravnu sigurnost. Po tome se razlikuje od uličnog linča. Sudnica možda i nije mjesto gdje se dijeli pravda, barem ne uvijek, ali je mjesto gdje se sprovodi zakon.

Pa ipak, dešava se da sud nije u stanju da se uzdigne na nivo zadatka koji prevazilazi stroge pravne procedure. Kada se to desi postaje jasno da sudnica nije mjesto pravde, a kamoli nečeg plemenitijeg. Istočni Viši sud u Kopenhagenu je bilo jedno takvo mjesto tog prohladnog martovskog dana, mjesto gdje istina nije trebala da bude donesena na svijet.

Sudije su imale opravdanje jer su samo obavljale svoj posao, baš kao i svi drugi, pridržavajući se pravila u duhu jednog pravnog slučaja. Nema u tome zaista ništa novo. A to je upravo ono što mi je zasmetalo i što je ovu priču učinilo donekle tužnom. Svi mi obavljamo svoje poslove, i dok to radimo, istina može umrijeti na trotoaru jer ona nije ničiji posao, jer se nikog ne tiče. Ali ako je naša nevinost osigurana tako što samo radimo svoj posao, onda smo se loše iscjenkali na pijaci vrlina.

Zaista, nešto predvidljivo dešava se svaki dan oko 5 časova. Svi oni ljudi koji su samo brinuli o svom poslu od 9 ujutro, više ne brinu ni o čemu ostatak dana. Oni osjećaju da su na neki način zaslužili pravo da ne brinu. A osim prava da ne brinu, istina mora da se bori i sa praktičnim stvarima poput kupovine, jedenja i gledanja rijaliti šoua. Nije ni čudo što izgubi svaki put.

Jesmo li imali pravo da očekujemo od sudija da se angažuju u stvarima od javnog i kulturnog značaja, da se uzmu u obzir stvari koje su utkane u samo tkivo društva? Možda i jesmo ako je alternativa bila očekivati da se kriju iza svog posla i svojih obaveza, i ogluše se na uticaj koji njihova presuda može imati na same temelje kulture kojoj pripadaju. Zaista, ko želi da mu sude uskogrudni ljudi? Zar se ne pribojavamo toga?

Niko ne očekuje od sudija da poznaju fiziku ili bilo koju drugu oblast bolje od ljudi koji proučavaju te oblasti. To se ne očekuje ni od koga. Pa ipak, očekuje se od njih da znaju da iako zakonitost ne postoji izvan zakona (strogo uzevši, niko ne može biti kriv za nešto što postoji izvan zakonskih okvira), mi možemo susresti ljudske postupke koje smatramo moralno odbojnim a koje nisu kriminalni jer ih zakon ne predviđa. Kanibal iz Rotenberga je ukazao na takvu mogućnost prije više od decenije. Ono što čini razliku je percepcija etičkog u samom činu. Dakle, zakon može imati nedostatke kada iznevjeri naša moralna ubjeđenja, ona ubjeđenja koja pripadaju samom jezgru samorazumjevanja svakog društva. Etika je svaki put nadređena zakonu. Zakon je i nastao jer su ljudi htjeli da ozakone svoja moralna ubjeđenja, a ne obratno. A to je upravo ono što smo svi dužni činiti – suditi o ljudskim postupcima iz ugla morala, a ne na osnovu otuđene (izolovane) ekspertize. Iako Istočni Viši sud to nije učinio, nadam se da će istorija suditi u etičkom svjetlu o procesu i o stvari za koju se Nils zalagao.

Da se vratimo Nilisu. Ono što njega čini disidentom osim neslaganja oko jednog događaja je smještanje tog događaja u širu političku perspektivu koja obuhvata sukobe koji su dominirali svijetom tokom posljednjih 60ak godina. To je borba između vrha i dna, koje je u medijim predstavljena kao religiozni fanatizam i etnička mržnja. Ova dva elementa su iskorištena u potpunosti na svim nivoima – od ideološkog (ispiranje mozga i potpaljivanje ksenofobičnih strahova od napada stranog neprijatelja) do praktičnog (regrutacija onih koji će da se bore). Upravo ovdje Nils pokazuje dublje razumijevanje prirode socijalne stvarnosti i istorije.

Nije pretjerano reći da su stavovi poput Nilsovog nepopularni u tolikoj mjeri da tema 9/11 predstavlja tabu za mnoge ljude. To međutim nije imalo ozbiljne posljedice za Nilsa, mada je reakcija javnosti bila umnogome razočarajuća. Svaka sumnja poput njegove morala je odmah biti ismijavana, osim ako nije ignorisana.

Ja se divim njegovoj rješenosti i vjeri u ono što čini, ali istovremeno ne mogu da ne mislim da on pridaje isuviše važnosti 9/11. Fransis Fukojama je jednom rekao da globalna prevlast zapadne civilizacije nije se desila zato što su njene ideje bile nadmoćne, već zbog njene superiorne upotrebe nasilja. To je istina koju svaka žrtva uvidi o svom napadaču, i ako

pitajte bivše žrtve Imperije saznacete da je 9/11 samo jedna u dugom nizu operacija pod lažnom zastavom, nešto što žrtve znaju vrlo dobro. U očima žrtve nema ništa posebno u vezi sa 9/11. Za jednog prosječnog Afganistanca ili Iračanina bilo koji događaj je mogao podjednako dobro da posluži za razaranje njihovih zemalja. Iz njihove perspective i nedogađaj je bio dovoljno dobar.

Ima nešto Tenesi Vilijamsovsko u čitavom tom pokretu za istinu o 9/11, nešto što podsjeća na istinsku američku porodičnu dramu. Podsjeća me na situaciju kada dijete uvidi (počne da ozbiljno sumnja) da je otac, kojeg je volilo i kom je vjerovalo, sve vrijeme bio prevarant. Polovina svijeta je to ponavljala sve te godine, ali dijete je odbijalo da povjeruje sve dok nije krajičkom oka vidjelo zločin kako je počinjen u kući.

Takođe se divim Nilsovom istrajavanju *da moramo reći istinu jer je to naše jedino oružje*. Trebao bih mu zavidjeti na optimizmu i vjeri da kada jednom publika uvidi istinu, istina će prevladati. Ja iskreno sumnjam da je u istini preostalo imalo socijalne, moralne ili političke moći. Istina je potpuno lišena motivacione snage. Čitava afera sa Snoudenom, baš kao i slučaj Wikileaks, su pokazali koliko malo nas je briga da li nas špijuniraju, sumnjiče ili kakve zločine vrše u naše ime. Publika samo želi da bude publika i ništa više. Uostalom, ljudi su platili da gledaju predstavu, ne da je daju. Najbolje što se može učiniti je da ih zabaviš sa svojom temom. Ne dosađuj im i nemoj očekivati bilo kakvu pomoć od njih. Sutra će svi ti ljudi na posao, kao što to uvijek čine, pa je i najbezazlenija interaktivnost skinuta sa menija, vjerovatno zauvijek. S. Kjerkegor je još davno ukazao na produženu i prerazvučenu životnu fazu koju je nazvao estetskom fazom, a to je ona koju ljudi najviše favorizuju. Stvari se nisu mnogo promijenile otkad je taj stari, koštunjavi čova koračao ulicama Kopenhagena.

Iznenadjujuće je što poneki vatreni apologeti zapadnih demokratija još smatraju političku disidenciju hromom, patološkom mutacijom ili oksimoronom u najboljem slučaju. Neki poriču njeno postojanje i svako ko se može nazvati disidentom nije rezultat postupaka i politike države i masmedija. Disidencija je znak nedostatka pristojnosti, vrijednosti i kulture debatovanja, što znači da kada jednom čovjek zauzme suprotan stav na agresivan način, on postaje predmet zabrane iz razloga koji se smatraju dobrim razlozima.

Već sam pominjao informacioni potop i razne tehnike ometanja kao metod borbe protiv disidencije tako što se isključi primalac poruke (publika). Međutim, ključna stvar je uvijek bilo povjerenje i izgledi na potpunu moralnu iskvarenost rukovodstva je oduvijek bio glavni adut u rukama establišmenta. Ta bi se adut karta mogla nazvati "ne može biti istina", ili "ne smije da bude istina". Radi se o tome da kad ostavimo po strani sve dokaze

u prilog alternativaca, uvijek na kraju ostaje jedna gorka pilula koju treba progutati, a to je saznanje da su nas oni kojima smo vjerovali lagali, iznevjerili, nasamarili i da se ispostavilo da su gomila patoloških ubica. To je prevlik zalogaj za bilo koga, uključujući i skeptike. Ne radi se više o dobrim i manje dobrim argumentima. Radi se prije o jednom pravom šekspirovskom *biti ili ne biti*. Ima nešto odista egzistencijalno u odbacivanju najjačih uvjerenja, nešto strašno kao Kjerkegardovski skok vjere. To se osjeća kao skakanje u ništavilo ili u najboljem slučaju kao preskakanje provalije bez dna.

Za cijelokupnu zajednicu koja traži istinu o 9/11 prelazak preko te *crvene linije* predstavlja simbolički čini inicijacije. Ta crvena linija je ujedno prva i posljednja prepreka za razmatranje alternativnih pogleda po pitanju operacija pod lažnom zastavom. Jednom kad se ona pređe, stvari zaista izgledaju drugačije s one strane.

Pa ipak stvari ne djeluju manje zbunjujuće. Uprkos povremenom primijetnom tragu koji je pokret za istinu o 9/11 ostavio, čitav pokret posmatran široko djeluje kao neorganizovana cjelina. Članovi ovog pokreta su nesaglasni po pitanju koja teorija najbolje objašnjava događaje 9/11. Neslaganje je ubrzo dovelo do uzajamnih optužbi o subverzivnim aktivnostima smišljeno učinjenim s ciljem da se potkopa sam pokret. Čak su i neki istaknuti članovi optuživali jedni druge da su avatari, tajni vladini agenti koji su predstavljaju kao predani članovi, a koji zapravo rade protiv stvari. Svrha avatara je da stvore konfuziju i time diskredituju bilo kakvu teoriju koja dolazi od strane samog pokreta. To se desilo i Nilsovom naučnom članku, na koji su se mnogi uzaludno okomili s ciljem da ga omalovaže. Uskoro se pojavila druga teorija iza koje su stajali jednako ubjedljivi naučni akreditivi. Teorija o oružju usmjerene slobodne energije je razvijena od strane Džudi Vud (Judy Wood) i pokušala da odbaci teoriju baziranu na nano-termitima kao nepotpunu. Teorija o upotrebi nuklearnog oružja je takođe razvijena na uštrb prethodne dvije. To samo po sebi i nije čudno, čak i da pokret nije infiltriran avatarima od strane države. Ljudi jesu skloni neslaganju. Prava opasnost je, međutim, izgubiti iz vida onu važniju borbu koja je suštinski politička.

Izbriši i premotaj bi trebao biti načelni cilj te borbe, koji počinje ukidanjem zakona NDAA i vraćanje na stanje prije 9/11. Formalno rečeno, politički cilj je restauracija potpune demokratije sa ljudskim licem. Iako se ova borba može opravdati na svojim premisama, 9/11 je počao da igra ulogu strateški važnog položaja koji treba zauzeti da bi se dobila bitka. Moja bojazan je da bi ova borba mogla završiti kao u sceni iz *Brajanovog života* kada članovi dvije ilegalne grupe pobiju jedni druge u komično propalom pokušaju revolucije. To je nešto čemu se establišment može samo radovati.

Niče je jednom zapisao da se snaga mjeri sposobnošću da čovjek izdrži parazite. Kada se primijeni na vladanje to znači koliko udaraca establišment može da primi prije nego što pribjegne gruboj sili. Po ovom pitanju potrebno je pohvaliti zapadne demokratije. Umjesto da idu đonom, one su izabrale da naštimaju igru. Pozivnica da se igra ova namještena igra se u medijima reklamira kao sloboda, kao jednakost. Pa ipak čak i u ovoj ideološkoj fatamorgani nije teško vidjeti da i sloboda i jednakost izgledaju u najboljem slučaju skato, ako ne i potpuno iluzorno. One su zapravo lažne kao i čitava igra. Pa ipak, zaštitnički duh koji se nadvio nad neposlušnom pučinom smatra se blagonaklonim od strane samih patrona. Blagolsoviti ljudovce (sheeple) slobodom razvodnjenom brigom o bezbjednosti predstavlja istinsko umjeće vladanja.

Establišment ima svoje vratare zadužene da se ova Ničeova tvrdnja obistini u njihovom slučaju. On ima svoje ukrasne kritičare ili avatare, zavisno kako se stvar posmatra. Ali establišment takođe ima svoja sveta ubjeđenja, svoje biblije i svetišta i često neke pripovjesti proglašene svetim (obično one u kojima se veliča njihova blagonaklonost, žrtva i patriotizam) i svako nevjerovanje u te svete riječi predstavlja svetogrđe, ponekad čak i ludilo. Sumnjajući u službenu priču o 9/11 Nils ne samo da je vandalizovao jedno takvo svetište, već je prešao Rubikon u onome što je opisano kao izliv bijesa jednog ludaka.

Postoji li danas nešto uistinu sveto? Teško je reći jer prema definiciji u liberalnim društvima sve je oslobođeno obaveze da bude sveto. Jedina dužnost je postarati se da ništa ne postane previše sveto i da sve ostane oslobođeno kako bi se moglo razmjenjivati poput robe u svijetu gdje se ponuda i potražnja vještački stvaraju. Ipak, imajući u vidu da se borba vodi oko publike (osvojiti publiku je duboko usađen demokratski princip modaliteta moći kod većine ljudi) izgleda kao da je jedina sveta stvar upravo publika. Njoj ne smijete dosađivati niti je uznemirivati. Ako nekom padne na um suluda ideja da nasrne na publiku i izazove nered u kući imaće posla sa dobrim pastirom i njegovim psima čuvarima.

Ipak, mnogi bi se pravom usprotivili rekavši da pošto ništa nije sveto onda nije sveta ni publika. Riječ *sveto* je izbačena iz rječnika i koriste je još samo historičari da opišu drevne narode, primitivne narode. Međutim, ako možda više i nemamo ništa sveto, mi ipak imamo naše crvene linije preko kojih se ne smije preći.

Biti disident je kao postati nevidljiv po drugi put, daleko od veselo potištene gomile. Čini se kao da postoji neka aura samoće oko disidenata koja podsjeća na stidljivo ulično svjetlo u praznoj ulici. To dolazi od ostracizma kojem su disidenti često bili izloženi. Zbog toga je uvijek bilo nešto vuče u njima. A ipak disidencija je uvijek imala neke veze sa istinom. Ko

bi bio spreman da plati cijenu izopštenosti osim ako to nije zarad istine, zbog vjerovanja da ono što zna jeste istina. I ne samo to, disidencija ima veze sa tim da je čovjek u istini sa samim sobom, sa onim što jeste. To je jedan način za plemenitost da se pokaže u čistom obliku.

Tražiti disidente po marginama društva je znak socijalnog konformizma i samozadovoljstva, znak totalne dekadencije. Neki bi se ovdje usprotivili i rekli da je to trivijalno tačno, jer disidenti po samoj definiciji čine marginalizovanu populaciju. A međutim, to i jeste problem indoktrinacije; istina zajedno sa drugim vrijednim stvarima postaje trivijalna. Postmoderni čovjek bi se zbog toga mogao rasplakati osim ako lukavo ne zgarbi daljinski upravljač i prebaci na neki drugi šou, neki drugi spektakl, najrađe neki koji nema veze sa istinom i ne traži ništa od njega osim da ga nizašta nije briga.

Neko bi se ipak začudio kako to da smo u stanju ne brinuti o stvarima koje su politički osjetljive i važne. Nema tu nikavog čuda. Zar naša reakcija nas sve one slike užasa i ljudskog stradanja od ratova, poplava, gladi, uragana itd. nije bila identična? Nije ostavljeno mnogo mjesta za osjetljivost ili za bilo kakvu femniziranu vrlinu poput empatije. Čini se kao da glasnik uporno donosi poruku na pogrešnu adresu. Postoji jedan dio u nama koji bi se mogao kvalifikovati kao patološki ubica i tom dijelu ne smeta kad se zločin ponavlja. Jedan raspadnuti leš u jarku kraj puta, jedno mršavo dijete sa nadutim stomakom – slike poput ovih imaju samo jednu priliku da nas dirnu. Kada se počnu ponavljati, kažemo da smo postali svjesni realnosti života i svijeta u kojem živimo. Ovo je međutim najopasnija iluzija, iluzija svjesnosti.

Mi racionališemo zločin i on postaje dio nas, dio tog našeg patološkog ubilačkog instinkta. A taj u suštini odbrambeni ubilački instinkt je uvijek u pripravnosti. Koliko puta smo ubili nekoga za koga nas nije bilo briga, jer smo mogli da nas ne bude briga, da me marimo? Mnogo puta ja bih rekao i osim prvog puta i nije se osjećalo tako gadno. Koliko puta smo izglednjeli nekog na smrt jer nismo htjeli da nam dosađuju lošim predstavama u kojima se ponavljaju iste slike? I to smo činili previše često. Još gore, postali smo tako dobro istrenirani u vjerovanju slikama da više ne znamo šta je slika a šta je stvarnost. Nije više moguće reći koga smo ubili i time je zločin nestao kao izbrisan čarolijom.

Nastavljajući ovom stazom mi smo vođeni u solipsizam da tamo potražimo posljednje ostatke realnosti iza slika. U ovoj solipsističnoj samoizolaciji, u ovom posljednjem zamku stvarnosti, empatija je našla svoje vječno počivalište. Svako naše buduće djelanje biće vođeno drugim zakonom, zakonom ne-empatije, zakonom *koga je briga*.

Nije ni čudo onda što je *koga je briga* postalo himna današnjice i kulisa u kojoj se odvija priča o političkoj disidenciji Nilsa Harita.